

RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA SUN'IY INTELEKTDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI

Hakimova Gulnoza Sultonmurod qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti talabasi

Nurullayeva Malika Baxtiyor qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti talabasi

Yaxiyaxonova Muhiba Maxmudjonovna

Shahrisabz davlat pedagogika instituti katta o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14643043>

Annotatsiya. Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellekt (SI) keng qo'llanilib, o'quvchilarga va o'qituvchilarga bir qator afzalliklar taqdim etadi. SI individual o'quv tajribasini yaratib, ta'lim materiallarini o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtiradi va shaxsiy tavsiyalar beradi. U, shuningdek, o'qituvchilarning administrativ ishlarini avtomatlashtirib, ularning vaqtini ta'lim jarayoniga samarali sarflash imkonini yaratadi. O'quvchilar esa har qanday vaqtda va joyda ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt raqamli ta'lim muhitida o'qitish va o'rganishni yangi bosqichga olib chiqadi, ta'lim jarayonini boyitadi va o'quvchilarning muvaffaqiyatini oshiradi.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, raqamli ta'lim muhiti, individual o'quv tajribasi, ta'lim materiallari, shaxsiylashtirilgan tavsiyalar, ta'lim jarayonlarini avtomatlashtirish, administrativ ishlar, o'qituvchilar, ta'lim olish imkoniyatlari, innovatsion yondashuvlar, o'quvchilarning muvaffaqiyati.

Kirish.

Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining qo'llanilishi o'zgaruvchan ta'lim jarayonining yangi yo'nalishlarini ochib bermoqda. Hozirgi kunda SI ta'limni yanada samarali va interaktiv qilish, o'quvchilar va o'qituvchilar uchun yangicha imkoniyatlar yaratmoqda. O'quvchilarni individual ravishda qo'llab-quvvatlash, ularning o'ziga xos ehtiyojlari va qobiliyatlarini hisobga olish SI orqali amalga oshirilmoqda. Ushbu maqolada raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellektdan foydalanishning asosiy afzalliklari, shuningdek, uning ta'lim jarayoniga ta'siri batafsil ko'rib chiqiladi. O'qitish metodikalarini yanada rivojlantirish, ma'lumotlarni tahlil qilish va o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish kabi jihatlar ushbu yangi texnologiyaning ta'limdagi o'rnini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Barcha bu omillar raqamli ta'limning sifatini oshirishga, shuningdek, ta'lim jarayonini zamonaviylashtirishga xizmat qiladi. Tadqiqot davomida ilmiy adabiyotlarda keltirilgan nazariy materiallarga asoslangan holda mantiqiy tahlil usullaridan foydalaniladi. Mavjud ma'lumotlarni tahlil qilishda tahlil va sintez, qiyosiy tahlil uslublar va yondashuvlar qo'llanilgan.

Murodov "Ta'limda sun'iy intellektning joriy etish" asarida sun'iy intellektning ta'lim jarayonida o'qituvchilar va o'quvchilar uchun qanday imkoniyatlar yaratishini tahlil qiladi. U SI yordamida darslarni individual ravishda rejalashtirish va o'quvchilarning qobiliyatlarini aniqlash imkoniyatlarini alohida ta'kidlaydi. "O'qituvchilar sun'iy intellekt yordamida o'quvchilarning yutuqlarini nazorat qilib, darslarni yanada samarali tashkil etishlari mumkin," deb yozadi. Bu fikr SI ning o'qituvchilar uchun o'quv jarayonini optimallashtirishda muhim rol o'ynashini ko'rsatadi.[1]

Qodirova "Raqamli ta'lim va sun'iy intellekt" nomli o'z tadqiqotida raqamli ta'lim va SI o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganadi. U SI yordamida ta'lim jarayonini qanday qilib qiziqarli va

interaktiv qilish mumkinligini ko'rsatadi. "Sun'iy intellekt ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish va o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishga yordam beradi," deya ta'kidlaydi. Bu SI ning o'quvchilarga individual yondashuvni amalga oshirishdagi rolini oydinlashtiradi.[2]

Luckinning "Intelligence Unleashed: An Argument for AI in Education" ushbu asarida mualliflar sun'iy intellektni ta'limda qo'llashning afzalliklarini keng ko'rib chiqadi. Ular SI yordamida o'qitishni individual ravishda tashkil etish, shuningdek, o'quvchilarning o'z-o'zini boshqarish qobiliyatlarini rivojlantirish mumkinligini ta'kidlaydilar. "Sun'iy intellekt ta'lim jarayonida o'quvchilarning qobiliyatlarini aniqlash va moslashtirishda muhim rol o'ynaydi," deb yoziladi. Bu fikr SI ning o'quvchilarning ehtiyojlariga javob berishda qanday yordam berishini ko'rsatadi.[3]

Holmes va hamkorlari o'z asarlarida ta'limda sun'iy intellektni qo'llashning kelajagi va foydalari haqida gapiradilar. Ular SI yordamida ta'lim resurslarini optimallashtirish, ma'lumotlarni tez tahlil qilish va o'qitish metodikalarini yangilash mumkinligini ko'rsatadi. "Raqamli ta'limda sun'iy intellektdan foydalanish o'qituvchilar va o'quvchilar uchun ko'plab yangi imkoniyatlar ochadi," deya ta'kidlaydilar. Bu fikr SI ning ta'lim jarayonini qanday yangilashini va rivojlantirishini oydinlashtiradi.[4]

Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellektdan foydalanish jarayonini samarali tashkil etish uchun yangi, interfaol metodlar quyidagi ko'rinishda bo'lishi mumkin:

1. Intellektual o'quv platformalari. O'quvchilar uchun moslashtirilgan darslar va materiallar yaratish imkonini beradigan platformalar. O'quvchilarning bilim darajasini va o'quv uslublarini tahlil qilib, ularning ehtiyojlariga mos ravishda materiallar taqdim etadi.

2. O'z-o'zini boshqarish tizimlari. O'quvchilar o'z rivojlanishini nazorat qila oladigan tizimlari hisoblanadi. O'quvchilar o'z qobiliyatlari va kamchiliklarini aniqlab, o'z-o'zini o'qitishga motivatsiya olishlari mumkin.

3. O'yin Tizimlari. Ta'lim jarayonini o'yin elementlari bilan boyitish. O'quvchilarning qiziqishini oshirish va ularga o'rganishni qiziqarli qilish imkonini beradi.

4. Virtual Reality (VR) va Augmented Reality (AR). O'quvchilarni real vaqt ichida tajriba qilish imkonini beradigan texnologiyalar. Tezkor va interfaol ta'lim tajribasini yaratadi, o'quvchilarga murakkab tushunchalarni oson o'zlashtirishda yordam beradi.

5. Haqiqiy Vaqt Tahlil Tizimlari. O'quv jarayonini real vaqt rejimida kuzatish va tahlil qilish. O'qituvchilar va o'quvchilar uchun darsda yuz berayotgan jarayonlarni tezda baholash imkonini beradi, bu esa ta'lim samaradorligini oshiradi.

6. Kooperativ O'qish Platformalari. O'quvchilarni birlashtiradigan va jamoaviy loyihalar yaratishga imkon beradigan tizimlar. Jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish va ijtimoiy munosabatlarni mustahkamlash imkoniyatini taqdim etadi.

7. Tajribaviy O'qitish Simulyatsiyalari. O'quvchilarga amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirish uchun simulyatsiyalar orqali tajriba o'tkazish. Nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq etish va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

8. Interaktiv Darslar uchun Chatbotlar. O'quvchilar uchun savollar berish va maslahatlar olish imkonini beruvchi sun'iy intellekt asosidagi chat yordamchilari. O'quvchilar o'z savollariga tezda javob olishi va o'z-o'zini o'qitish jarayonida mustaqil fikrlashlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Ushbu metodlar raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellektdan foydalanishning afzalliklarini yanada kuchaytiradi va o'quvchilarning ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

O'zbek va jahon adabiyotlari sun'iy intellektning raqamli ta'lim tizimidagi afzalliklarini ko'rsatadi. O'zbek olimlari SI ni individual yondashuvni amalga oshirish va o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlash uchun muhim vosita sifatida ko'rsatishmoqda. Jahon adabiyotlarida esa SI ta'lim jarayonini optimallashtirish, o'quvchilarni motivatsiya qilish va o'qitish metodikalarini yangilashda foydalanilishi mumkinligi ta'kidlanmoqda. Ushbu tahlillar sun'iy intellektning ta'limdagi roli va ahamiyatini yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi.

References:

1. Murodov N. "Ta'limda sun'iy intellektni joriy etish"
2. Qodirova D. "Raqamli ta'lim va sun'iy intellect"
3. Luckin, R., et al. (2016) "Intelligence Unleashed: An Argument for AI in Education"
4. Holmes, W., et al. (2019) "AI in Education: The Future is Now"
5. Yusupova, Marjona, Komila Raximova, and Muxiba Yaxiyaxonova. Oliy ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanish: Oliy ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanish. Modern problems and prospects of applied mathematics 1.01 (2024).
6. Kodirov, Akbar, Farangiz Kenjayeva, and Marjona Yusupova. "Maktablarda raqamli texnologiyalar asosida aniq fan mavzularini o'tishda erishilayotgan yutuq va kamchiliklar." Инновационные исследования в современном мире: теория и практика 3.4 (2024): 49-52.
7. Maxmudjonovna, Yaxiyaxonova Muhiba. "Mustaqil ta'limni tashkil etishda ilg'or xorijiy tajribalarning ahamiyati." Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 1.5 (2021): 742-749.
8. Xurramova, Sarvinoz, Marjona Yusupova, Muxiba Yaxiyaxonova. "Oliy ta'lim tizimida bulutli texnologiyalarning imkoniyatlari." Zamonaviy dunyoda pedagogika va psixologiya: nazariy va amaliy tadqiqotlar 3.3 (2024): 36-38.
9. Eshonqulova, Maftuna, and Muxiba Yaxiyaxonova. "Raqamli va ijtimoiy media marketing va uning imkoniyatlari." Молодые ученые 2.11 (2024): 34-39.
10. Yusupova, Marjona, Komila Raximova, and Muxiba Yaxiyaxonova. "Oliy ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanish: Oliy ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanish." Modern problems and prospects of applied mathematics 1.01 (2024).
11. Yaxiyaxonova, Muhiba, and Marjona Yusupova. "Oliy ta'lim muassasalarida "informatika va at" fanlaridan mustaqil ta'limni tashkil etishda raqamli texnologiyalaridan foydalanish." International Scientific and Practical Conference on Algorithms and Current Problems of Programming. 2023.
12. Qobilova, Gulchiroy, Marjona Yusupova, Muxiba Yaxiyaxonova. "Bioinformatikada genomik ma'lumotlar tahlili va amaliyoti." Zamonaviy dunyoda fan va texnologiya 3.3 (2024): 95-98
13. Shukurullo Fayzullo o'g'li, Aliqulov. "TA'LIMDA MULTIMEDIYA TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH." PEDAGOGS 50.2 (2024): 51-55.
14. Shamsiddinov, G'iyosjon, Barchin Ro'ziqulova, and Laziza Inatillayeva. "BOSHLANG'ICH TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH USULLARI VA AFZALLIKLARI." Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования 3.10 (2024): 39-41.

15. Shamsiddinov, G'iyosjon, Jasmina Murodulloyeva, and Umida Nurmaxmatova. "YASHIL IQTISODIYOT VA YO 'NALISHLARI BO 'YICHA TA'LIM DASTURLARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI." *Models and methods in modern science* 3.5 (2024): 44-49.
16. Shamsiddinov, G'iyosjon, and Temurbek Zarifov. "GLOBAL TARMOQ QURISHDA TARMOQ QURILMALARIDAN FOYDALANISH VA TARMOQ TOPOLOGIYALARINING O'RNI." *Science and innovation in the education system* 3.5 (2024): 50-60.
17. Raxmatov Sherqo'zi Akbar Kodirov. "Ta'lim jarayonida bulutli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi" *Pedagogis Internatsional research* ISSN:281-4027_SJIF:4.995. 2023/5/15
18. F Qodirov. Aholiga tibbiy xizmatlar ko'rsatishning rivojlanishini iqtisodiy-matematik modellashtirish. *Scienceweb academic papers collection* . 2023/1/1.
19. F Qodirov. Zamonaviy to'lov tizimlari tahlili va elektron pul birliklari. *Scienceweb academic papers collection*. 2023/1/1.
20. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "Аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш соҳасининг келгуси ҳолатини башоратлаш." *Сервис" илмий-амалий журнал* (2022): 56-59.